

APOL·LO I DAFNE

Adaptació: Aina Nadal

Aquesta adaptació forma part del treball final de
carrera de Filologia Catalana de la Universitat
Oberta de Catalunya. Curs 2005/2006

I

Aquesta història és del temps
en què éssers fabulosos habitaven el món,
com els déus i les nimfes.

Apol·lo és el déu que pot veure el futur.
També és el déu de la música
i un déu guerrer capaç de matar des de lluny.

Dafne és una nimfa,
filla de la Terra i del riu Peneu.

Les nimfes són divinitats de la natura
amb forma de dona
que viuen als rius, als boscos, als prats
i a les muntanyes.

II

Apol·lo ha vençut Pitó, una serp verinosa
tan gran que no es pot mesurar. Per matar-la,
li ha llançat mil fletxes.

El déu de l'amor, Cupido, tensa
la corda del seu arc apuntant amb una fletxa.

Apol·lo el veu i li diu:

- Què fas tu, nen juganer, amb armes d'home?
Portar aquesta mena d'armes em correspon a mi,
que sóc capaç d'abatre a cops o amb fletxes
una fera o un enemic sense fallar cap vegada.
Tu, n'has de tenir prou amb encendre amors
amb la teva flama. No vulguis aspirar a la glòria
que em correspon a mi.

Cupido li respon:

- El teu arc és molt poderós. El meu ho és més,
perquè et pot travessar a tu.
La teva glòria és menor que la meva,
de la mateixa manera que tots els animals
són inferiors a un déu.

Després de dir això, mou les ales per alçar el vol.

Vola veloçment fins a posar-se
al cim de la muntanya.

De la beina on porta les fletxes, en treu dues.

Les fletxes fan uns efectes ben diferents:

l'una fa fugir l'amor i l'altra l'encén.

La que encén l'amor és d'or i té la punta afilada
i lluent; la que el fa fugir té la punta truncada
i plom sota la canya.

Cupido fereix Apol·lo amb la fletxa
que encén l'amor i Dafne amb la que el fa fugir.

Apol·lo se n'enamora a l'instant.

Ella, en canvi, a partir d'aquest moment
no és capaç d'amar ningú.

III

Dafne s'amaga als boscos i es vesteix
amb les pells de les feres que captura.
Du els cabells despentinats i lligats amb una cinta.
Té molts pretendents, però no pot suportar
la idea de tenir marit i els desdenya tots.
Recorre els paratges més amagats dels boscos
i no vol conèixer l'amor ni el matrimoni.

El seu pare, el riu Peneu, li demana sovint:
"M'has de donar un gendre, filla".
I també: "Filla meva, m'has de donar néts".

Fins que un dia ella abraça el seu pare amb afecte
i li diu:
"Pare estimadíssim, no vull tenir marit ni amant.
No puc enamorar-me. Atorga'm un desig:
fes que no hagi de tenir mai relacions amoroses
amb cap home. "
El riu l'hi concedeix.

IV

El desig de Dafne és difícil d'acomplir.
És molt bella i desperta amor i admiració
entre tots els homes que la coneixen.

A més, la fletxa de Cupido ha fet que Apol·lo
s'enamori de Dafne. És el seu primer amor
i desitja que sigui la seva amant
d'ençà que l'ha vista.

V

L'estima amb tot el cor i la passió que sent per ella
el fa tenir esperances d'aconseguir el seu amor.

Mira com els cabells de Dafne cauen,
despentinats, pel seu coll i es demana:

“Com serien si els pentinés?”.

Veus com els seus ulls brillen com estrelles,
veus els seus llavis... i els vol besar.

Admira els dits, les mans, els canells

i els braços de Dafne,

nus fins més amunt del colze.

Les parts que no veus les imagina millors encara.

Ella, però, fuig tan aviat com ell s'hi acosta.

No s'atura quan sent que Apol·lo la crida,
amb aquestes paraules:

“Nimfa, t'ho suplico, atura't. No et persegueixo
amb males intencions. Nimfa, atura't.

L'ovella fuig del llop; la cérvola fuig del lleó;
els coloms fugen, amb ales tremoloses, de l'àliga.

Cadascuna fuig del seu enemic, però jo no sóc
el teu enemic, jo et segueixo perquè t'estimo.

Pobre de mi!

“Vés amb compte de no caure de bocaterrosa
i de no ferir-te les cames amb els esbarzers.

No vull que et facis cap mal per culpa meva.

Els terrenys per on vas tan aviat

tenen molt pendent. No corris tant, t'ho prego,

i deixa de fugir.

Jo també et seguiré més a poc a poc.

“Vull que sàpigues qui sóc: jo no sóc
un habitant de les muntanyes, no sóc un pastor,
ni un d'aquells homes grollers
que guarden per aquí bestiar i ramats.
No saps, inconscient, de qui fuges.
Si ho sabessis no fugiries.
A mi em veneren als santuaris
i sóc fill de Júpiter, el déu del cel i de la terra
i de tots els déus; jo conec el passat, el present
i el futur; quan canto m'acompanyen sons de
violins i violes, i la meva fletxa no falla mai.
Només hi ha una fletxa més poderosa
que la meva, la de Cupido.
Ell ha ferit el meu cor,
que abans era lliure i no havia de patir per res.

“La medicina ha estat una de les meves
invencions, tothom m'anomena *auxiliador*
perquè sé emprar les herbes curatives. Ai de mi!
El mal d'amor no es pot curar
amb cap mena d'herbes
i les meves habilitats per curar,
que són útils a tothom,
a mi de res no em serveixen”.

Té la intenció de continuar parlant, però Dafne fuig
morta de por i no el deixa acabar de parlar.

VI

També en aquells moments li sembla bella:
el vent li mou els vestits mentre corre
i li descobreix les formes del cos,
i la brisa lleugera li tira els cabells enrere.
La fugida augmenta la seva bellesa.
Apol·lo no pot suportar perdre més temps
amb paraules afectuoses. Empès per l'amor,
segueix amb ànsia les seves petjades.

Apol·lo corre mogut per l'esperança,
Dafne per la por.
Com quan un gos corre darrere una llebre
a camp obert, l'un vol d'aconseguir la presa
i l'altra, la salvació.

A Apol·lo l'amor el fa més ràpid. No es permet
un moment de repòs: encalça Dafne
i se li acostava tant que sembla
que és a punt d'agafar-la d'un moment a l'altre.

Ja li llança l'alè sobre els cabells
que, despenjats, li cobreixen el clatell.
Ella, sense saber si serà atrapada,
esquiva la boca que gairebé la toca
i escapa per un pèl dels braços d'Apol·lo.

Està pàl·lida per l'esgotament
i se sent vençuda per l'esforç de la fugida.

Contempla les aigües del riu i diu:
“Ajuda’m, pare, si és veritat que els rius teniu
poder diví; transforma la meva figura,
que m’ha fet massa desitjada”.

VII

Tot just ha fet aquest prec al seu pare,
Dafne sent un pes a les cames
que li impedeix caminar.

Una fina escorça comença a envoltar-li els pits,
fins llavors tan suaus;
els cabells li creixen i es transformen en fulles;
els braços, en branques;
els peus, fins ara tan àgils, li queden fixats a terra,
convertits en arrels immòbils;
i el seu cap esdevé una copa d'arbre.

Tanmateix, conserva encara una bellesa
resplendent i Apol·lo l'estima.
El déu posa la mà dreta
en el tronc de l'arbre en què Dafne s'ha convertit
i sent com encara batega el seu cor
sota la nova escorça.

Abraça les branques,
com si fossin els braços de Dafne,
i omple la fusta de petons.
La fusta, però, també el rebutja.

Apol·lo li diu:
"Ja que no pots ésser la meva esposa, seràs,
no ho dubtis, el meu arbre predilecte.
Adornaràs per sempre els meus cabells,
la meva lira i la meva beina.

Garlandes fetes amb les teves fulles seran
el símbol de l'honor i la victòria dels romans
i guardaràs i protegiràs fidelment el cèsar August,
dreta a un dels costats del seu palau. ”

“De la mateixa manera
que jo em conservo sempre jove,
tu tindràs l'honor de tenir un fullatge perenne”.

Quan Apol·lo acaba de parlar,
Dafne, convertida en llorer,
agita les branques novelles.
Sembla que mou la copa per dir que sí,
com si encara fos el seu cap.